

YANG LIAN 杨练

Wybór wierszy

tłum. Joanna Krenz

Bezosobowy śnieg

无人称的雪

1.

Śnieg suchy pośpieszny naśladowający ludzkie uniesienie
zwierzęcy zmierzch i świt
śnieg na drobnych łapkach pnie się po gałęziach drzewa

delikatny szkielecik
szklany szkielecik hartowany w potężnym ogniu

śnieg zawsze dotkliwie brzęczy w uszach
długo po tym jak ustanie

co może zmarły pamiętać ze śmierci
sekretnie rozsypane srebro wewnątrz ciała
tysiąc ciężarnych kobiet rodzących w niebiosach
zziębnięte sieroty powite bez zezwolenia
bladoczerwona drabina ciała wiedzie na maleńkie poddasze
na stryszek białej nocy gdzie przechowuje się zwłoki

nie istniejesz to dlatego twoje dni przez cały rok toną w śniegu

2.

Na ośnieżonej ziemi od horyzontu do horyzontu ślepcy nie widzą
wiersza który umarł w hotelu
ani doliny w której rozmnaża się złowieszcze światło

wszyscy oni pod jednym urwiskiem pozbawiani są cieni
zmieniają się w zabiedzoną igłę słonecznego zegara w ogrodzie
śmiechem obmywają stopy

używają zdobnych naczyń misternie skleconych przez martwego ptaka
na pikniku łapczywie chłepcą czerwoną wodę źródlaną
ze strumyka wydzielin z ciał ślepców w południe

nie widzą turyści z wiersza
leżącego nago na hotelowym łóżku
nie trzeba się wcale zapaść by wniknąć w głąb śnieżnej lawiny

3.

Gliniana lampka to twój podarunek dla mroku
przy dźwięku ocierających się o siebie kropel deszczu
rodzi się śnieg w twoim imieniu
śnieg znaczący twoje ciało tatuażem
ból uwalnia więzione od lat w kamieniu ptaki
jeden ptak to jedno słowo ale ty nie masz słów

śnieżyca to wiszący cmentarz na dachach miasta
nawet anioły w gniazdach liżą rany
jak złote bestie przycupnęły w dawnych dniach
człowiek co wyszedł na jaw z wody w wodzie musi zniknąć
śnieżyca jest muzyką przebrzmiewającą przez śmierć
po codziennej śmierci imienia
odślaniasz ciało którego człowiek nie może dotknąć
i każesz się dotykać niebu
od śniegu do krwi muskając każdy z ognistych języków
aż do chwili gdy ciemność zwraca nie wiadomo czyj czas

4.

Noc jak myśl szaleńca dobija się
do naszych czaszek zmusza do konfrontacji
z niebezpiecznym śniegiem nadchodzącym z nieistniejącej dali
jest jak koń cwałem pokonujący górę przy świetle dwóch gwiazd
przywiązany postronkiem do pała białego w letni wieczór
słysząc duchy polewające wodą księżyc by go obmyć
słysząc kłamstwa grobów wychwalających ludzki kunszt

wszyscy jesteśmy śniegiem osuwającym się z gór
z urodzenia bezosobowi bez liczby i rodzaju beztrosko szastamy śmiercią
kiedy noc na łożu choroby roztrwania nadzieje
w wiosce szaleńców rozlega się lutnia
płoną nieśmiertelne świece dzwony ronią łzy

garbaty step o białych kościach zrzucaienne szaty
a my zamarzamy na kamień

5.

W tę dolinę nie wolno się zapuszczać
podobnie jak do twojego wnętrza na ten strych białej nocy

kiedy śnieg cię zaprasza rośliny milczą
horyzont jest jak wino wylwane za kołnierz ciemności
by zapłonąć w innym miejscu

kiedy śnieg cię odtrąca tracisz kolor
jastrząb który przysiadł w twojej ranie zaczyna cichutko kwilić światłem
powoli pożera cię skała
a twoja płeć rozbłyśka niespotykanym wcześniej blaskiem

stajesz się jedyną niemożliwością
śnieg całego życia opadł

na strychu białej nocy zaciskają się szczypce
w efemerycznych snach ptaków niebo raduje się beznamiętnie
słodkie gruszki na piersiach dziewcząt staczają się
w porę deszczową odgłos deszczu ściga cię po szlakach twych wnętrzości
nagi człowiek jest płatkami śniegu niczym więcej

biel w dolinie razi w oczy
idziesz już od tysiąca lat i nadal nie udało ci się przemierzyć tego pokoju w którym cię nie
ma

6.

Ludzie żyjący w czasie wiedzą że czas nie jest czasem
kamień sam w sobie jest wierszem
cień przerzeźbia się w ławeczkę na brzegu rzeki
co roku w czerwcu trawy recytują tu
śnieg srebrną księgę umarłych
podczas gdy ostry pędzel z włosia i kolczastego drutu nieustrudzenie kreśli pejzaże

Ubłocone buty do trumny
papierowe kajdanki napawają skazańca trwogą
te słowa stają się błędami w momencie ich spisywania
znaki wyryte na urwiskach zjeżdżają wykolejonym wyciągiem
dzień po dniu obracają się w proch

w wyobrażeniach realniejszych niż śmierć
śnieg jest spacerem jednym jedynym nie do powtórzenia
czerwiec gnije chóralnie dzwonią dzwonki na ciałach umarłych
wszyscy ludzie podzwaniają dzwonekami wypełniającej się w tym momencie samotności
umierają realniejszym niż wyobrażenia
śnieg nazbyt się już oddalił niechybnie grzebie wszystko

Przy grobie Tranströmera

在特朗斯特罗默墓前

Zamarznięte północne morze przysiadło się do mnie na kamiennej ławeczce
Oko w oko z grobem pozostawiając po sobie chłodny bursztyn
Śnieżyca podąża za trzaskiem lodu przeorywanego
Przez dziób łodzi słyszę leworęczną melodię
Rozbrzmiewającą coraz wolniej i wolniej z mozołem składany podpis niczym linia
brzegowa
Zawisa w powietrzu świece i białe róże jakby dopiero co
Wynurzyły się z odmętów morza epitafium przerywa ciszę pytaniem
Tomasie dokąd nas zaprowadzi ta poetycka pedanteria?
Marszczysz brwi i patrzysz na mnie
Jakby przez moje oczy przebiegał horyzont wody ostatecznie
Ktoś musiał zostać by nocą dalej przemierzać twoje zwielokrotnione morza
Tomasie marcowa gleba jest miękka tablica nagrobna
nieruchoma jak żagiel w bezwietrzny dzień dokąd nas zaprowadzi
milczenie wyspy Runmarö? Monika odczytała
parę kryształowych spojrzeń w cofającej się fali
przed kamienną ławeczką kamienne molo nadaje semaforem
żale Schuberta odfiltrowują nieczystości całego stulecia
zlewając się z żalem mgły żalem estuarium śnieżna biel
rozciąga się na przeciwległy brzeg poruszenie wody wiemy że pod warstwą lodu
ty też się poruszyłeś nowa opowieść dociąża balast łodzi

Zuryski łabędź

一只苏黎世的天鹅

Według niego szczęście przybiera formę elegii
Lgnie do nieznanego sobie piękna
Roztańczona woda która spała udawanym snem przez siedem wieków
Rzuca przelotne spojrzenie człowiekowi na kamiennym mostku
Według niej to czego nie da się odzyskać trzeba przeżyć kęs po kęsie
Pod pachami znów piętrzy się śnieg
Pomarańczowy dziobek wychyla się raz po raz w stronę znanego zdawałoby się brzegu
Żarliwość ciała żarliwość porzucania
Drżące pióro choćby nie wiem pod iloma śmierciami się podpisało
Pozostanie pojedyncze powiedział on stojąc na powierzchni wody
Ona dostrzegłszy w chłodnym lustrze odbicie jednego jedyne łabędzia
Trzepocącego podwojonymi skrzydłami powiedziała słońce już się trawi
Piękno palców tkwi w zaciskaniu się wokół zagubienia
I przeciekaniu błękitu z ludzkiego wnętrza na tle którego tym bardziej oślepia srebrny
łańcuch
Uformowany we własny splamiony krwią ornament
Potwierdzający dzikość ptaka elegijny spokój

Teatr cieni

影戏

Ból podobnie jak piękno jest celem sam dla siebie
Ściana to scena po której przechadza się kot
A taniec rozwrzeszczana feeria kolorów
Ręka zza kulis strąca zachodzące słońce między cieniami
Zakochane narządy zaciskają się wokół pisku nietoperzy
Rozstanie zmierzch baraszkuje na poduszce dłoni
W kocim oku momenty przeskakują raz za razem
Ojczyznę wycięto
Pozostał po niej tatuaż rany
Postać bez końca oskórowywana staje się dramatem
Światło lampy oskórowujące wieczorną zorzę wyłapuje obróconą bokiem rzeczywistość
Cienie niechlujnie narzucają na siebie ludzkie charaktery
Codziennie zaszywa się tu dziury po wybuchach śmiechu pod kocimi pazurami
Zachody słońca liżą swoje rany
Trzymając się pod ramię wchodzą w czerń aplauzu i zasypiają przytulone do podarków

Anty-requiem

反安魂曲

– dla mojego młodszego brata Yang Yue, który zmarł 14 grudnia 2022¹

Zaświaty są nieskończenie przepastne ale czy dusze mogą odnaleźć tu odpocznienie?

Żadne narzędzie nie wypowie tego chłodu wydrążony dzień pustką ziele²

Bracie wtopiłeś się w bezbrzeżny tłum

Kolejny samochód pędzi z przeraźliwym wrzaskiem to przyspieszenie

W ślepej uliczce SOR-u niechybnie się wykołei

Obnaża niezliczone końce oczy w których zgasł ruch

Bracie gdzie utknęły najmniejsze z słów wypowiedzianych przedśmiertnie?

Z ostatnim tchnieniem wyrzucona sucha flegma

Ile żyć zaczopowała? Płachta prześcierała się rozściela

Jak morskie dno obrysowując kontur ciała

To wymizerowanie rok 1960 agonalnym jękiem rozdziera

Ta głucha cisza przez niedomknięty rok 2022 przecieka

Twoja cienka lina z obu końców zerwana

Kropla wody nie z morza całą słoność morza w bezradnym uścisku zawiera

Bracie śmierć nie boli to klęska rodzi cierpienie

Cała połać nagle wymazana przepastną pustką z niej wieje

przesiąknięta zapachem leków na który przyszłość nie znajdzie remedium

Wasze zatrute losy zwane pieszczotliwie tragicznym wydarzeniem

Oślepią zima na postronku trzymanym w nie wiedzieć czyjej ręce

Nie wiedzieć przez kogo okładana batem utknęła w niemożliwym odrodzeniu

Diabeł i Yama³ w ludzkich ciałach zstępują na ziemię

By pozamykać ulice w całym mieście

Odciać ścieżki życia ścieżki śmierci zatamować każdą kropelkę

Upływającej krwi między piekłem a piekłem czern i biel są tym samym

Hańba słów w oczach matki opada śniegiem

Noce Wuhanu Jiabingou⁴ Syberii

Biel i czern to jedno bracie choroba podstawowa zwie się naszymi czasami

Na moście między światami⁵ przypięte kłódki nadciągających tragedii

---

¹ Wiersz napisany jest w formie tradycyjnego chińskiego requiem składającego się z siedmiu strof po siedem wersów w każdej, rymowanych według wzorca AABAABA [przyp. autora]. W oryginale autor nie trzyma się jednak ściśle tej konwencji, stąd i w przekładzie część rymów zastąpiona została odleglejszymi asonansami [przyp. tłum.]

² Nawiązanie do wiersza W.H. Audena „Pamięci W.B. Yeatsa”:

[...] Każde z urzędzeń, służących nam do pomiarów,

Stwierdza: dzień jego zgonu był mrocznym i mroźnym dniem (przeł. Stanisław Barańczak) [przyp. autora].

³ W tradycji chińskiej władca świata zmarłych.

⁴ Obóz pracy w prowincji Gansu w Chinach, w którym w latach 1957-61 przetrzymywano więźniów politycznych skazanych na „reedukację przez pracę”; większość z 3000 skazanych zmarła z głodu.

⁵ Chodzi o most, przez który przejść muszą zmarłe dusze, by odrodzić się w kolejnym wcieleniu [przyp. tłum.]

Zerowy sens   połyka kolejne zerowe losy
Zero   obraca w palcach głosy sprzeciwu   a serca mrozi
Twój horyzont to płaska linia na elektrokardiogramie
Godzina zero   obraca w proch dzień i noc   przeszłości i terażniejszości
Minęła pierwsza siódemka   pancerne bramy kolejnych tygodni⁶
Czekają na ciebie   spojrzenie wstecz przesywająco pustymi oczami
Bez echa opadająca pieczęć historii

Bracie   przekłeta jutrzienka towarzyszy twojej samotności
Twoje drwa   twoje drwa   ich stos aż do nieba się wznosi
Widzę ogień płonącej duszy   i popiół który ucieka
Prześlągnięty goryczą   z pułapki żalości
Urna nie zasypia   nie ma dla niej ostoji
Requiem opiewa jedynie hałdy odłamków nie do uładzenia
Ostatnie pożegnanie   ostateczne jak gruda melancholii

Płatek po płatku   oskubano usychający kwiat
Zimne żelazne łóżko plądruje świat
Twoja śmierć odsłania horyzonty kolejnych śmierci
Ojczysty język bólu   przygarnia duchy pod swój dach
Wrzask zapomnienia wymiata przyszłość niczym wiatr
Bracie   ta sterta śmieci nie spocznie   nie wolno spocząć tej stercie śmieci
Za żelaznymi drzwiami pienia się grzbiety rozszardzonych fal

Pisane 24 grudnia 2022 w dzień kremacji brata

© **Yang Lian**

© **Joanna Krenz**

---

⁶ Nawiązanie do chińskich wierzeń i zwyczajów żałobnych. W tradycji buddyjskiej panuje przekonanie, że dusza wraca na ziemię w kolejnym wcieleniu w przeciągu 49 dni od śmierci. Okres ten podzielony jest na siedem tygodni, z których każdy kończy się dniem modlitw za duszę zmarłego [przyp. tłum.].